

TRĂNCĂNITORI ȘI CUVÂNTĂTORI

George Lateș¹

A trecut mai bine de un secol și jumătate de când Titu Maiorescu și-a surprins contemporanii cu un studiu de patologie publică, intitulat *Oratori, retori și limbuși*. Era parte a strategiei programului junimist de critică aplicată, intitulat *Sinteza generală în atac*, a cărui finalitate era lansarea „direcției noi” în cultura română. Odată cu mutarea capitalei la București, Iașii păreau condamnați la o existență prăfuită, nostalgică sau revanșardă, de aceea tinerii fondatori ai societății literare, deși nu erau literați, și-au propus ca obiectiv transformarea târgului provincial în capitală culturală a întregului spațiu românesc. Pentru că aura literară să fie activă l-au ales pe Vasile Alecsandri președinte de onoare al societății și l-au venerat în mod repetat și în mai multe feluri. Era însă prea puțin pentru ambiții atât de mari și de aceea junimiștii au căutat și în cele din urmă au găsit scriitorii de care aveau nevoie: Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Ioan Slavici și Ion Creangă. Pe lângă aceștia, nucleul dur al noii direcții literare, activau și zelatori mai mărunți de care societatea avea nevoie ca să-și dovedească vitalitatea și coerența pragmatică.

Tot acest amplu preambul filologic își are sorgintea în recenta comemorare a Fondatorului universității noastre, când s-au gândit trei momente destinate ale actului de pioasă amintire a Omului care a marcat definitiv existența urbei și a mai multor orașe din Moldova, de unde provin majoritatea studenților noștri: evocarea prin alocuțiuni, slujba religioasă de pomenire și agapa din final. Ne-a atras atenția prima secvență, cu luări de cuvânt de diferite facturi, tocmai pentru că o intervenție publică în fața unui auditoriu cu ștaif cultural ridicat presupune niște reguli clare de articulare a discursului. Arta cuvântului nu e chiar la îndemâna oricui, cine nu se simte stăpân pe regulile discursului are la îndemână tăcerea și ascultarea celorlalți. Actul vorbitului public presupune responsabilitate față de cuvânt și auditoriu. În invitația familiei era clar sugerată evocarea prin cuvânt, astfel încât cele câteva minute ale alocuțiunii să fie efectul unei meditații temeinice despre cele ce vor fi rostite. Nu există scuza improvizației, aceasta e chiar o culpă a celor care cred că au ceva de spus. Să te trezești vorbind e o culpă pe care o numim părelnicie și o distingem de opinia celui care-și pregătește din vreme argumentele (cel puțin trei) și le azonează nu doar cu cuvinte ci și cu idei persuasive. Părelnicia sau datul cu părerea e din aceeași categorie cu tăiatul frunzei la câini, înnodatul ploilor, muritul de grija altuia și a altor sporturi naționale de acest tip. Îi mai putem zice și trăncăneală, iar practicantul ei trăncănitor. Din păcate pentru mulți e o virtute să vorbești chiar dacă nu ai ceva special de spus. Prezumăm cu bună intenție orice persoană care vorbește, o ascultăm preț de câteva

¹ Conf.univ.dr., Universitatea Danubius din Galați

minute, apoi, dacă insistă în a înșira cuvinte goale n-o mai ascultă nimeni, ca în final nici dracul să n-o mai asculte.

Trăncăneala din spațiul public, practică în adunări de diferite facturi și la televiziunile generaliste în emisiuni gen talk-show are leac în educație. Scos în fața colegilor, copilul sau tânărul, elev sau student va simți pe pielea lui ce înseamnă să trăncănești, în opoziție cu un cuvânt bine articulat și structurat după reguli retorice clare. Din păcate acest tip de exercițiu lipsește din practica didactică, iar efectele le simțim pe propria piele. Boala societară, trăncăneala are leac, dacă gândim o strategie de schimbare a vorbitului fără rost într-unul cu rost deplin și aplicat.